

*mgr Estera Machowska*¹

Instytut Socjologii
Uniwersytet Rzeszowski

Europejski Fundusz Społeczny jako źródło finansowania spółdzielni socjalnych – studium przypadku

WPROWADZENIE

Spółdzielnie socjalne są wyrazem realizacji społecznej gospodarki rynkowej. Jak podkreśla Zofia Chyra-Rolicz, rozwój spółdzielni socjalnych wymaga zintegrowanego i ciągłego wsparcia systemowego [Chyra-Rolicz, 2013]. Taki system gwarantuje m.in. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych². Wsparcie systemowe przewiduje m.in. rodzaje finansowania spółdzielni socjalnych, które pochodzą zarówno z budżetu państwa, jak i jednostek samorządu terytorialnego. Istnieją również możliwości wykorzystywania funduszy europejskich w celu wspomaganie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, jakimi są spółdzielnie socjalne.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie wyników przeprowadzonego studium przypadku wykorzystania funduszy europejskich jako rodzaju finansowania spółdzielni socjalnych na terenie województwa podkarpackiego. Tezy przyjęte przez autorkę w trakcie przeprowadzania analiz brzmiały: większość powstałych w woj. podkarpackim spółdzielni w latach 2010–2014 była współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środki pochodzące z EFS odgrywają znaczącą rolę w finansowaniu spółdzielni socjalnych w woj. podkarpackim. Przedstawione opracowanie zostało przygotowane z wykorzystaniem dostępnych w Internecie katalogów spółdzielni socjalnych oraz danych urzędowych otrzymanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie.

¹ Autorka jest doktorantką Instytutu Socjologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, e-mail: estera-mach@gmail.com

² Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2006 r., nr 94, poz. 651).

SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE JAKO PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ

Przyjęta w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej³ definicja podkreśla, że „ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu” [*Krajowy...*, (http)]. Według tej definicji za podmioty ekonomii społecznej należy przyjąć: przedsiębiorstwa społeczne, podmioty reintegracyjne (mające na celu reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. Centra Integracji Społecznej), podmioty działające w sferze pożytku publicznego, podmioty sfery gospodarczej (m.in. spółdzielnie socjalne, których głównym celem jest zatrudnienie) [*Krajowy...*, (http)].

Ekonomia społeczna jest obszarem gospodarki zbliżającym się w stronę podmiotów o charakterze formalnym, uregulowanych prawnie, o celach nastawionych społecznie, których aktywność ekonomiczna jest nierynkowa (jednostki prowadzące działalność gospodarczą równoważą komercyjność i nierynkowość). Osoby podejmujące próby zdefiniowania ekonomii społecznej zaznaczają, że nie można wyników jej podmiotów mierzyć wyłącznie w kategoriach ekonomicznych, ważne są również aspekty społeczne takie jak wkład w spójność społeczną i terytorialną. Jednostki ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne) od przedsiębiorstw nastawionych na zysk odróżnia m.in. nadrzędność celów społecznych ponad kapitałem i zyskiem, dobrowolne członkostwo, demokratyczne kontrolowanie przez wszystkich członków, rozwój i akceptacja solidarności i odpowiedzialności, wzajemne przenikanie się interesów członków z interesem ogólnym, przeznaczanie wypracowanych nadwyżek finansowych na rozwój celów lub usług dla członków, oraz szeroko rozumianego interesu społecznego [Kwaśnicki, 2005]. Są to zasady wyróżniające podmioty ekonomii społecznej.

Spółdzielnie socjalne są podmiotami ekonomii społecznej, które prowadzą wspólne przedsiębiorstwo, oparte o osobistą pracę członków. Głównym celem działań podejmowanych przez spółdzielnie socjalne, jak określił ustawodawca w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r o spółdzielniach socjalnych, jest nie tylko prowadzenie działalności gospodarczej, ale także społeczna i zawodowa reintegracja jej członków. Poprzez społeczną reintegrację należy rozumieć odbudowę i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej oraz pełnienia określonych ról społecznych. Zawodowa reintegracja to natomiast działania mające na celu odbudowę i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy [ustawa o spółdzielniach socjalnych..., (http)].

³ Opublikowanym przez rządowo-obywatelski Zespół ds. Rozwiązań Systemowych Ekonomii Społecznej, Warszawa 2013.

Ze względu na formy wsparcia finansowego istotne jest wyszczególnienie kategorii osób, które mogą założyć spółdzielnię. Jak wynika z specyfiki tego podmiotu, są to osoby zagrożone wykluczeniem społecznym: bezrobotne, niepełnosprawne, bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności, uzależnione od alkoholu, uzależnione od narkotyków lub innych środków odurzających, chore psychicznie, byli więźniowie mający trudności w integracji ze środowiskiem oraz uchodźcy realizujący indywidualny program integracji. Szczegółowe informacje dotyczące osób, które mogą założyć spółdzielnię socjalną określają odrębne przepisy [ustawa o spółdzielniach socjalnych..., ([http](#)); ustawa o zatrudnieniu socjalnym..., ([http](#))⁴].

Tworzenie spółdzielni socjalnych jest wyrazem realizacji przez państwo aktywnej polityki zatrudnienia oraz integracji społecznej i zawodowej dla osób zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy. Z tego tytułu spółdzielnie mogą liczyć na szereg udogodnień i form wsparcia stwarzających pozytywny klimat dla powstawania nowych podmiotów.

FORMY WSPARCIA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH – ASPEKT PRAWNY

Spółdzielnie socjalne jako podmioty ekonomii społecznej, prowadzące działalność gospodarczą, których głównym celem jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu mają ze strony ustawodawcy zapewnione wiele udogodnień i możliwości wsparcia finansowego. Środki przeznaczone na wspomaganie spółdzielni mogą pochodzić zarówno z budżetu państwa, jak i środków właściwej jednostki samorządu terytorialnego. Formy wsparcia przewidziane dla spółdzielni socjalnych to: jednorazowe dotacje ze środków Funduszu Pracy; refundacje składek na ubezpieczenie społeczne; jednorazowe wsparcie finansowe na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; zwolnienie z opłat sądowych założycieli spółdzielni socjalnych; ulga w podatku dochodowym od osób prawnych; uproszczona rachunkowość; wsparcie wolontariuszy; zlecenie zadania publicznego; klauzule społeczne w zamówieniach publicznych [*Informacja o funkcjonowaniu...*, ([http](#))].

Należy zaznaczyć, że katalog możliwości wsparcia ze strony samorządu terytorialnego tego rodzaju podmiotów nie jest zamknięty, a ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych wymienia główne formy wsparcia, do których należą: dotacje; pożyczki; poręczenia (spółdzielnia może poręczyć udzielone jej wsparcie jeśli została założona przez samorządy, kościelne osoby prawne lub organizacje pozarządowe); usługi lub doradztwo w zakresie finansowym, księgowym, ekonomicznym, prawnym i marketingowym; zrefundowa-

⁴ Ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2003 r., nr 122, poz. 1143).

nie kosztów lustracji [ustawa o spółdzielniach socjalnych..., (http)]. Ustawodawca określił, że wsparcie w postaci szerokorozumianych dotacji oraz usług w zakresie finansowym, księgowym, ekonomicznym, prawnym i marketingowym może być współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. EFS jest priorytetowym instrumentem finansowym Unii Europejskiej, który umożliwia wspieranie zatrudnienia, poprawę warunków pracy, a także wyrównanie szans dla wszystkich obywateli UE poszukujących pracy. Jego funkcjonowanie polega na inwestycji w zasoby ludzkie w Europie (m.in. osoby poszukujące pracy) [*Czym jest EFS?*, (http)]. Dofinansowania z EFS przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego krajów członkowskich Unii Europejskiej.

Nowo powstające spółdzielnie mogą liczyć na: otrzymanie jednorazowej dotacji na utworzenie podmiotu pochodzącej z Państwowego Funduszu Pracy (dotyczy osób bezrobotnych), korzystanie ze środków PFRON (dotyczy osób niepełnosprawnych), dofinansowania pochodzące z EFS, refundację składek na ubezpieczenie społeczne, zwolnienia podatkowe i zwolnienia z opłat sądowych [Godlewska-Bujok, Miżejewski, 2012].

LICZBA ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM

Głównym źródłem informacji o liczebności spółdzielni socjalnych jest Krajowy Rejestr Sądowy. Z mocy ustawy o spółdzielniach socjalnych każdy nowo powstający podmiot obligatoryjnie musi uzyskać wpis do KRS w celu nabycia osobowości prawnej. Ponadto ustawodawca zaznaczył, że nazwa każdego podmiotu ma zawierać określenie „spółdzielnia socjalna” [ustawa o spółdzielniach socjalnych..., (http)]. W dniu 24 maja 2015 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym widniały zarejestrowane 102 podmioty, co dawało Podkarpaciu czwarte miejsce w kraju pod względem liczby zarejestrowanych spółdzielni socjalnych. W skład tej listy wchodziło 8 spółdzielni oznaczonych jako „podmioty w likwidacji”. Na tej podstawie wnioskować można, że w woj. podkarpackim funkcjonowały 94 spółdzielnie [Krajowy Rejestr Sądowy, (http)]. Nie są to jednak pewne informacje o liczbie rzeczywiście działających spółdzielni. Proces likwidacji spółdzielni socjalnej określany jest poprzez kilka aktów prawnych, a ponieważ jest to proces długotrwały, kłopotliwy i kosztowny dla zainteresowanych spółdzielców wielu z nich realnie zaprzestaje działalności nie podejmując próby likwidacji spółdzielni [Żbik, (http)]. Jako że spółdzielnia przestaje istnieć, gdy zostaje wykreślona z rejestru przedsiębiorców, nadal w KRS widnieją podmioty, które mogą już od dawna nie funkcjonować. W dalszym ciągu brakuje badań naukowych nad liczebnością i kondycją rzeczywiście funkcjonujących spółdzielni socjalnych.

**ALOKACJA ŚRODKÓW POCHODZĄCYCH Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU
SPOŁECZNEGO PRZEZNACZONYCH NA WSPARCIE
DLA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM**

Wsparcie dla spółdzielni socjalnych w ramach środków z EFS według ustawy może mieć postać dotacji oraz usług doradczo-konsultingowych. W latach 2007–2013 było ono udzielane głównie w ramach realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Tabela 1 przedstawia umiejscowienie procentowego udziału PO KL wśród innych rodzajów wsparcia oferowanych spółdzielniom socjalnym w Polsce w latach 2012–2013⁵.

**Tabela 1. Źródła finansowania działalności spółdzielni socjalnych w latach 2012–2013
(dane ogólnopolskie)**

Rodzaj finansowania	Procent odpowiedzi
Zyski z działalności gospodarczej	74,2
PO KL	44
Fundusz Pracy	21,2
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	19,7
Fundusze europejskie (inne niż PO KL)	12,1
Środki finansowe ze zwrotnych instrumentów finansowych (kredyty, pożyczki)	9,8
Dotacje na realizację zadań publicznych po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert	9
Środki finansowe na realizację zadań własnych administracji publicznej w trybie ustawy Prawo Zamówień Publicznych	6,8
Nadwyżka bilansowa	6,1
Dotacja na realizację zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert	3
Umowy wieloletnie na realizację zadań publicznych	1,5
Inne	8,3

Źródło: opracowano na podstawie [*Informacja o funkcjonowaniu...*, (<http>)]

Środki pochodzące z PO KL odegrały znaczącą rolę w finansach spółdzielni socjalnych w Polsce w latach 2012–2013. Po zyskach z działalności gospodarczej, PO KL był głównym źródłem finansowania działalności spółdzielni, zarówno nowopowstających jak i już funkcjonujących.

⁵ Dane nie sumują się do 100%, ponieważ spółdzielnie socjalne mogły wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Wśród zarejestrowanych spółdzielni socjalnych w woj. podkarpackim (102 podmioty wg KRS) liczba jednostek powstałych dzięki wsparciu EFS wynosiła 78 (stan na dzień 13.04.2015 r.), co stanowiło 76,5% liczby wszystkich formalnie istniejących podmiotów (wliczając spółdzielnie, które pozostawały w tym czasie w procesie likwidacji) [dane urzędowe otrzymane z WUP w Rzeszowie]. Według danych zawartych w *Informacji o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2012–2013* przygotowanej przez Radę Ministrów, w roku 2012 na Podkarpaciu powstało 27 spółdzielni socjalnych, natomiast w 2013 r. liczba nowo powstałych podmiotów wyniosła 36. W sumie w przeciągu tych dwóch lat powstały 63 spółdzielnie, co dawało Podkarpaciu pierwsze miejsce w Polsce pod względem liczby powstałych dzięki wsparciu EFS podmiotów w latach 2012–2013 [*Informacja o funkcjonowaniu...*, ([http](#))].

Wzmocnienie i poszerzenie zakresu działań sektora ekonomii społecznej było jednym z celów PO KL na lata 2007–2013. Za realizację priorytetów programów europejskich dotyczących rozwoju ekonomii społecznej odpowiedzialne są Wojewódzkie Urzędy Pracy. Jednym z celów działania jest wyłonienie w konkursach instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej, oferujących usługi na rzecz podmiotów ekonomii społecznej – operatorów wsparcia. Możliwość realizacji projektów dotyczących udzielania dotacji dla spółdzielni socjalnych istniała od początku wdrażania programu PO KL. Do połowy 2010r. dotacje mogły być udzielane na wkład do spółdzielni socjalnej w ramach projektów dotyczących dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Z informacji WUP wynika, że nie udzielono żadnej dotacji na wkład dla spółdzielni socjalnej. Od 1 czerwca 2010 r. do PO KL wprowadzony został nowy zestaw form wsparcia spółdzielczości socjalnej adresowanych do osób fizycznych zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób prawnych (organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jednostki samorządu terytorialnego, kościelne osoby prawne). Nowelizacja szczegółowego opisu priorytetów wprowadziła m.in.: wsparcie doradcze i szkoleniowe oferowane w momencie zakładania spółdzielni socjalnej oraz w początkowym okresie jej funkcjonowania, przyznanie środków finansowych na założenie i przystąpienie do spółdzielni socjalnej, a także możliwość uzyskania wsparcia pomostowego o charakterze doradczym i finansowym przez okres do 12 miesięcy. W październiku 2010 r. WUP Rzeszów ogłosił pierwsze konkursy dotyczące wyboru projektów, które zakładały udzielanie dotacji dla spółdzielni socjalnej. Tabela 2 przedstawia wszystkie instytucje wspierające rozwój ekonomii społecznej, które realizowały projekty finansowane z EFS w woj. podkarpackim w latach 2010–2014.

Tabela 2. Operatorzy wsparcia, powstałe dzięki nim spółdzielnie socjalne oraz wysokość uzyskanych z EFS środków

Operator wsparcia	Liczba powstałych spółdzielni socjalnych	Wysokość wsparcia dla spółdzielni i spółdzielców przewidziana w ramach projektów
Stowarzyszenie B-4 w Rzeszowie	6	1 643 693,53 zł
Wektor Consulting w Mielcu	8	3 561 648,65 zł
Podkarpacka Agencja Konsultingowo-Doradcza w Jaśle	10 (4+ 6)	2 269 094,65 zł (934 416 zł + 1 334 687,65 zł)
Stowarzyszenie Inicjatywy Podkarpacia	3	835 000 zł
Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego	6	1 270 800 zł
Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	20 (15+ 5)	4 781 371,73 zł (3 561 648,65 zł + 1 219 723,08 zł)
Gmina Boguchwała	4	759 652,79 zł
Fundacja Bieszczadzka	5	1 476 894,89 zł
Jarosławskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych	5	1 302 400 zł
Fundacja Akademia Obywatelska	11	2 309 051,51 zł
Razem	78	20 209 616,75 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędowych otrzymanych z WUP w Rzeszowie.

Na Podkarpaciu rolę instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej oferujących usługi na rzecz podmiotów ekonomii społecznej pełniło 10 operatorów wsparcia. Dzięki realizowanym przez nich projektom powstało 78 spółdzielni socjalnych. Zakres wsparcia, jaki oferowała każda z wymienionych jednostek obejmował:

- dotację inwestycyjną do wysokości 20 tys. zł na jednego członka-założyciela spółdzielni socjalnej,
- wsparcie pomostowe przez pierwszych 6 lub 12 miesięcy działalności w wysokości do kwoty minimalnego wynagrodzenia na każdego członka-założyciela spółdzielni,
- doradztwo i pomoc w działalności przez maksymalnie 12 miesięcy.

Należy zaznaczyć, iż spółdzielnie i spółdzielcy mogli wykorzystywać wszystkie oferowane im formy wsparcia, jednak nie musieli.

Najwięcej spółdzielni – 25% (wszystkich podmiotów) zostało stworzonych dzięki projektom realizowanym przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego, która dwukrotnie realizowała tego typu projekty. Druga w kolejności instytucja pod względem liczby powstałych spółdzielni – 14,1% to Fundacja Akademia Obywatelska mieszcząca się na terenie miasta Rzeszów. Kolejną instytucją (również dwukrotnie realizującą projekty) była Podkarpacka Agencja Kon-

sultingowo-Doradcza w Jaśle – 12,8%. Następnie Wektor Consulting w Mielcu – 10,2%; Stowarzyszenie B-4 w Rzeszowie, Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego – 8%; Fundacja Bieszczadzka oraz Jarosławskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych – 6,4 %; Gmina Boguchwała – 5,1%; Stowarzyszenie Inicjatywy Podkarpacia mieszczące się w powiecie przemyskim – 3,8%. Najwyższym wsparciem dla spółdzielni i spółdzielców przewidzianym w ramach projektów dysponowała RARR (blisko 4,8 mln zł), w ramach projektów tej jednostki powstało również najwięcej spółdzielni. Kolejnym wysokim wsparciem dysponował Wektor Consulting w Mielcu (nieco ponad 3,5 mln zł), dzięki któremu powstało 8 spółdzielni. Następnym w kolejności wsparciem zarządzała Fundacja Akademia Obywatelska (ok. 2,3 mln zł), która przyczyniła się do stworzenia 11 omawianych podmiotów ekonomii społecznej. Kolejne fundusze były przekazywane poprzez Podkarpacką Agencję Konsultingowo-Doradczą w Jaśle (ok. 2,3 mln zł), w realizacji projektów tej instytucji utworzono 10 spółdzielni. Następne fundusze przekazane Stowarzyszeniu B-4 w Rzeszowie (ok. 1,6 mln zł) przyczyniły się do powstania 6 spółdzielni. Dalsza w kolejności kwota dla Fundacji Bieszczadzkiej (ok. 1,5 mln zł) wsparła utworzenie 5 spółdzielni. Niższe wsparcie poprzez działania Jarosławskiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych (ok. 1,3 mln zł) przyczyniło się do stworzenia 5 podmiotów. Nieco mniejsze fundusze przekazano Przemyskiej Agencji Rozwoju Regionalnego (prawie 1,3 mln zł), w ramach której wspierano powstawanie 6 spółdzielni społecznych. Kwotami poniżej 1 mln zł dysponowały Gmina Boguchwała oraz Stowarzyszenie Inicjatywy Podkarpacia, dzięki ich wsparciu powstały 4 i 3 kolejne podmioty ekonomii społecznej.

PODSUMOWANIE

Funkcjonowanie spółdzielni społecznych jako podmiotów ekonomii społecznej mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu jest szeroko wspierane przez organy władzy państwowej. Ich istotę oraz szczegółowe warunki zakładania i prowadzenia reguluje ustawa o spółdzielniach społecznych. Ów akt prawny określa również formy wspierania spółdzielni (w tym rodzaje finansowania). Ustawodawca zaznaczył, że środki przekazywane spółdzielniom mogą pochodzić z budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego (w tym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego). Jak wynika z przeprowadzonych analiz, w woj. podkarpackim znaczącą rolę w wspieraniu powstawania i funkcjonowania spółdzielni społecznych w latach 2010–2014 odgrywały środki pochodzące z EFS. Potwierdzona została również druga teza zakładająca, że większość powstałych w woj. podkarpackim spółdzielni społecznych została współfinansowana ze środków EFS. Brak rzetelnych danych dotyczących obecnych działających podmiotów nasuwa pytanie dotyczące aktualnej sytuacji spół-

dzielni socjalnych: czy udało im się rozwinąć działalność i utrzymać na rynku, czy może ledwie wegetują lub zmierzają ku likwidacji? Z pewnością jest to obszar wymagający przeprowadzania dalszych badań i analiz.

BIBLIOGRAFIA

- Chyra-Rolicz Z., 2013, *Spółdzielczość jako element społecznej gospodarki rynkowej. Wspieranie inicjatyw założycielskich*, „Ekonomia Społeczna” nr 2.
- Czym jest EFS?, <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=pl> (dostęp: 27 maja 2015 r.).
- Godlewska-Bujok B., Miżejewski C., 2012, *Ustawa o spółdzielniach socjalnych. Komentarz*, ZWP MPiPS, Warszawa.
- Informacja o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych działających na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych za okres 2012–2013, http://ozrss.pl/wp-content/uploads/2015/03/inforacja_o_realizacji_ustawy.pdf (dostęp: 25 maja 2015 r.).
- Katalog spółdzielni socjalnych: województwo podkarpackie, <http://ozrss.pl/category/katalog/województwo/podkarpackie/> (dostęp: 24 maja 2015 r.).
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, http://www.ekonomiaspoleczna.pl/files/wiadomosci.ngo.pl/public/korespondenci/portal_ekonomiaspoleczna/KPRES_23.06.2014.pdf (dostęp: 26 maja 2015 r.).
- Krajowy Rejestr Sądowy, <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t> (dostęp: 24 maja 2015 r.).
- Kwaśnicki W., 2005, *Gospodarka społeczna z perspektywy ekonomii liberalnej*, „Trzeci Sektor”, nr 2.
- Spółdzielnie socjalne – woj. podkarpackie*, <http://www.spoldzielniesocjalne.org/podkarpackie.htm> (dostęp: 24 maja 2015 r.).
- Ustawa z 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2006 r., nr 94, poz. 651 z późn. zm.).
- Ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r., nr 43, poz. 225, nr 205, poz. 1211).
- Wykaz spółdzielni socjalnych w województwie podkarpackim, <http://es.rops.rzeszow.pl/wp-content/uploads/2014/09/Wykaz-SS.pdf> (dostęp: 24 maja 2015 r.).
- Żbik W., *Jak zlikwidować spółdzielnię socjalną? cz.2*, <http://spoldzielnia.socjalnawpraktyce.pl/jak-zlikwidowac-spoldzielnie-socjalna-cz-2/> (dostęp: 24 maja 2015 r.).

Streszczenie

Spółdzielnie socjalne są podmiotami ekonomii społecznej, która jest obszarem gospodarki podejmującym próbę równoważenia celów komercyjnych i nierynkowych. Głównym celem działań spółdzielni socjalnych jest nie tylko prowadzenie działalności gospodarczej, ale także społeczna i zawodowa reintegracja jej członków. Poprzez społeczną reintegrację należy rozumieć odbudowę i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej oraz pełnienia

określonych ról społecznych. Zawodowa reintegracja to natomiast działania mające na celu odbudowę i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Tworzenie spółdzielni socjalnych ma być wyrazem realizacji aktywnej polityki zatrudnienia oraz integracji społecznej i zawodowej dla osób zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy. Jako podmioty ekonomii społecznej spółdzielnie odznaczają się m.in. nadrzędnością celów społecznych ponad kapitałem i zyskiem. Zapisy ustawy o spółdzielniach socjalnych określają formy wsparcia spółdzielni i spółdzielców w tym rodzaju finansowania tych podmiotów. Jednym z rodzajów finansowania są środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego, jednego z instrumentów Unii Europejskiej, który m.in. umożliwia wspieranie zatrudnienia. Obecnie woj. podkarpackie zajmuje czwarte miejsce w kraju pod względem liczby zarejestrowanych spółdzielni socjalnych. Przeprowadzone analizy pozwoliły na ustalenie znaczącego wpływu możliwości korzystania ze środków europejskich na liczbę powstających spółdzielni. Ze 102 podmiotów zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym w woj. podkarpackim aż 78 powstało w ciągu ostatnich pięciu lat dzięki projektom ogłoszonym przez Wojewódzki Urząd Pracy współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Słowa kluczowe: ekonomia społeczna, spółdzielnie socjalne, źródła finansowania, Europejski Fundusz Społeczny

Financing of Social Cooperatives – A Case Study Using the European Social Fund in the Podkarpackie Region

Summary

Social cooperatives are entities of social economy, which is an area of the economy undertaking an attempt to balance commercial and non-commercial purposes. The main objective of social cooperatives is not only economic activity but also the social and vocational reintegration of its members. Through social reintegration should be understood rebuilding and maintaining skills for participation in the local community and perform certain social roles. Vocational reintegration is action to rebuild and maintain the ability to independently perform work on the labor market. Creating social cooperatives to be an expression implement active employment policies and social and vocational integration for people at risk of exclusion from the labor market. As a social economy players cooperatives are characterized by, among others, supremacy of social objectives over capital and profit. The Act of Law on Social Cooperatives support the forms of cooperatives and cooperative, for example, types of financing these entities. One of the types of financing are funds from the European Social Fund, one of the instruments the European Union, which allows the promotion of employment. Currently Podkarpackie region ranks fourth in the nation in the number of registered cooperatives. The performed analyzes allowed to establish a significant impact possibility of using European funds on the number of formed cooperatives. With 102 entities registered in the National Court Register in the Podkarpackie region, up 78 created through projects announced by the Regional Labour Office co-financed by the European Social Fund over the last five years.

Keywords: social economy, social cooperatives, sources of financing, European Social Fund

JEL: O38